

Det talte ord gælder

Anledning: Finansrådets årsmøde
Tid og sted: Statens Museum for Kunst, 5. december 2011 kl. 10.45

[Indledning]

Tak for invitationen. Erhvervs- og vækstminister Ole Sohn skulle have været her i dag – men er til rådsmøde i Bruxelles og er derfor desværre forhindret. Derfor holder jeg talen i dag og det har jeg glædet mig til.

Mødet i år holdes i lyset af museets fejende flotte udstilling af Toulouse-Lautrec's illustrationer. Han kommenterer og dissekerer datidens moderne liv – alle de menneskelige typer, som findes når storbyen vokser med stigende forbrugskultur og jagten på at tilfredsstille begær. Jeg kan godt misunde letheden i stregen, humoren og ironien, som giver indsigt og menneskelighed. Indsigt og menneskelighed er netop hvad vi har brug for i disse krisetider. For samfund handler om mennesker - uanset at vores redskaber er økonomisk prioritering, tekniske og juridiske reguleringer og et stramt fokus på ansvarlighed.

Krisen er konkret: Banker, der er hårdt pressede. Lande, der ikke effektivt har nedbragt offentlige underskud og gæld, så de finansielle markeder har mistet tilliden til landenes krisehåndtering. Renteudgifter, der bare stiger og stiger. Og økonomiske udsigter, som er blevet nedjusteret løbende.

Det er ikke kun en krise skabt af landenes statsgæld i sig selv. Det er en krise, der er forstærket af manglen på tillid.

Lige nu befinder den vestlige verden sig i meget en svær økonomisk situation:

[Konjunkturudviklingen]

Den europæiske gælds- og tillidskrise har udviklet sig mere negativt, end vi forventede for bare en måned siden, da vi fremlagde vores kasseeftersyn. I følge de seneste prognoser fra OECD og EU vil væksten i EU-området komme helt ned omkring 1/4 til 1/2 pct. næste år.

Den internationale udvikling smitter naturligvis af på Danmark. Forbrugertilliden har fået et knæk. Forbrugere og virksomheder udskyder i øjeblikket større forbrugs- og investeringsbeslutninger.

Det er forståeligt nok. Men det er jo ikke fordi, husholdninger og virksomheder mangler penge. De sparer dem bare op i stedet for at bruge dem. Det betyder, at væksten påvirkes negativt lige nu og her. Omvendt ligger der mulighed for fremgang i efterspørgslen på lidt længere sigt.

Erfaringerne viser, at det kræver et stemningskifte før opsparing omsættes til forbrug og investeringer. Derfor er det afgørende, at den europæiske gældskrise bliver bragt under kontrol i de kommende måneder, så tilliden til europæisk økonomi og politik bliver genskabt.

Meget af den usikkerhed, der plager de finansielle markeder, har sin kilde i en negativ spiral. Statsgældskrisen har forringet bankernes solvens og øget risikoen for at bankerne mindsker deres udlån. Det forværrer de i forvejen svage vækstudsigter. Og svag vækst gør de statsfinansielle problemer endnu større.

Derfor er der - i alle europæiske lande - ét fokus i øjeblikket: Der arbejdes i alle europæiske lande intensivt på at finde løsninger, der genskaber tilliden til finanspolitikken.

Det er et nationalt ansvar: EU-landene er forpligtede til at gennemføre reformer og føre en ansvarlig finanspolitik inden for rammerne af de anbefalinger og henstillinger, som de fleste af landene har modtaget. Også os.

Der tages også europæiske beslutninger. Fire elementer er på plads:

- Rammen om eurolandenes sikkerhedsnet i form af lånemekanismen EFSF er nu på plads,
- Der arbejdes videre på en løsning af det græske statsgældsproblem. Sjette lånetranche er frigivet.
- Plan for rekapitaliseringer af de største europæiske banker. Planen skal sikre en egentlig kernekapital på 9 pct. gennem private løsninger eller offentlig finansiering.
- Vi er også (i sidste uge) blevet enige om, at landene om nødvendigt kan indføre bankgarantier inden for rammerne af fælles overordnede retningslinjer. Dem melder Kommissionen ud. Regeringen har lagt vægt på, at tildeling af eventuelle garantier skal ske nationalt, og at der nationalt skal være mulighed for at fastsætte højere krav til de deltagende banker end EU's minimumskrav.

Jeg har noteret mig, at Finansrådet nu også ønsker fornyede statsgarantier i Danmark. I den sammenhæng noterer jeg mig, at situationen i dag ikke er, som den var i 2008 og 2009, hvor markederne for usikret låntagning frøs helt til. Regeringen følger udviklingen på markederne tæt og vil på baggrund af aftalen i

EU og udviklingen i de andre EU-lande overveje behovet for eventuelle tiltag i Danmark.

Med de europæiske aftaler tager vi et vigtigt skridt i retning af at stoppe den negative spiral. Men aftalerne ændrer ikke på, at landene skal kunne fremvise den politiske vilje og evne til at feje for egen dør, gennemføre reformer og konsolidere de offentlige finanser. Det er helt nødvendigt for at komme ud af krisen. Men vi må regne med, at der vil gå nogen tid, før tilliden er genetableret, og før det manifesterer sig i økonomisk fremgang.

[Regeringens økonomiske politik]

Tilliden opstår, når borgere og markeder ser, at man har en fornuftig og troværdig langsigtet økonomisk plan og den politiske vilje og evne til at gøre den til virkelighed.

Den danske regering har sat ambitiøse mellemfristede mål for dansk økonomi:

- Den strukturelle offentlige saldo skal mindst være i balance i 2020.
- Holdbarheden skal være i orden: Det vi kalder holdbarhedsindikatoren skal altid være positiv.
- Den økonomiske politik skal sikre en bred sikkerhedsafstand til kravene i EU's stabilitets- og vækstpagt for den offentlige gæld,
- Og – selvom det kan virke indlysende – vi vil og vi skal efterleve EU-henstillingen og mindske underskuddet på den offentlige saldo.

Det er sunde målsætninger for de offentlige finanser. De giver grundlag for at bygge tillid op. Og for at sikre troværdigheden i vores mål har vi i regeringen stillet tre principper op:

For det første vil vi undgå at vi bruger flere penge end vi planlægger. Redskaberne er stram økonomistyring og udgiftslofter for stat, kommune og regioner.

Vi har *for det andet* indført et forsigtighedsprincip. Vi kan ikke afholde nye udgifter, uden at der er truffet beslutninger om konkrete initiativer, der skaffer pengene gennem mindst lige så store nye indtægter eller besparelser. Pengene skal være der, før de kan bruges.

For det tredje vil vi gennemføre markante reformer, herunder en skattereform, der skal øge væksten i dansk økonomi, og sikre holdbare offentlige finanser.

De langsigtede målsætninger og principper er ikke kun afgørende for, at vi sikrer vækst og velstand på længere sigt. Men også for at vi kan komme styrket ud af krisen.

[Kickstart og finansloven for 2012]

Her og nu - på det helt korte sigt - er der et klart finanspolitisk dilemma. Den svage vækst og den stigende ledighed taler for at finanspolitikken stimulerer. På den anden side er der tungtvejende grunde til en tilbageholdende linje for at fastholde tilliden til dansk økonomi. Blandt andet derfor er regeringen meget opmærksom på at konsolidere de offentlige finanser.

Vi har besluttet at gennemføre en stor fremrykning af investeringer for at understøtte aktiviteten i dansk økonomi i en periode, hvor den internationale vækst er beskeden. De seneste tal tyder på, at det bliver en fremrykning, der er rigtig godt timet. Jeg synes, at vi med kickstarten har fundet en god balance, så vi understøtter vækst og beskæftigelse, samtidig med at vi sikrer fornuftige offentlige finanser og efterlever EU's henstilling.

Vi fremrykker investeringer for i alt 18,7 mia. kr. i 2012 og 2013. Det er blandt andet konkrete offentlige investeringer i skoler, daginstitutioner, sygehuse og infrastruktur.

Vi har også indgået en aftale om finansloven for 2012 med klare prioriteringer, der markerer et kursskifte i dansk politik. Og de prioriteringer er fuldt finansierede: Mere åbenhed. Mere internationalt samarbejde. Bedre social balance. Ambitiøs grøn omstilling. Flere investeringer i uddannelse og forskning. Det er investeringer, der rækker langt frem i tiden, og som rummer muligheder for vækst.

Der er også initiativer på det finansielle område. Vi vil gennemføre en undersøgelse af årsagerne til den finansielle krise for at forebygge en gentagelse. Undersøgelsen vil lægge særlig vægt på nationale forhold, herunder ejendomsmarkedet. Vi vil også få udarbejdet en vurdering af effekten af de tiltag, der er gennemført for at understøtte den finansielle stabilitet i Danmark.

Derudover vil vi etablere en taskforce, der skal styrke koordineringen mellem de forskellige myndigheder, så vi sikrer en mere målrettet og effektiv efterforskning af sager, hvor der er mistanke om økonomisk kriminalitet.

[Reformer]

Vi har nu taget de første skridt til at gennemføre den politik, vi har præsenteret i regeringsgrundlaget.

Næste skridt er at sikre varig/bæredygtig vækst og holdbare offentlige finanser. Det kræver først og fremmest, at vi gennemfører strukturreformer, der styrker arbejdsudbuddet.

Udover tilbagetrækningsreformen og dagpengereformen, der sikrer ca. 80.000 ekstra personer i arbejdsstyrken, vil vi gennemføre en række andre reformer, så arbejdsstyrken øges med yderligere 59.000 personer frem mod 2020.

Derfor vil vi gennemføre en skattereform, der markant sænker skatten på arbejde. Derudover vil vi gennemføre en buket af reformer for arbejdsmarkedet, der sigter på at fastholde mennesker i et aktivt arbejdsliv. Endelig vil vi indgå i trepartsforhandlinger med arbejdsmarkedets parter.

Det er en ambitiøs reformdagsorden. Vi vil give et klart signal om, at vi i Danmark vil gøre det, der er nødvendigt for at sikre en holdbar gæld og sunde offentlige finanser.

[Det danske EU-formandskab]

Men Danmark kan ikke gøre det alene. Vi er dybt afhængige af, hvad der sker i resten af Europa. Det kommende halvår skal vi håndtere EU-formandskabet. Det gør, at vi i lidt højere grad end ellers kan præge den europæiske dagsorden.

Under formandskabet vil vi fokusere på, hvordan vi kan sikre en mere ansvarlig økonomisk politik i EU-landene og skabe grobund for fornyet vækst. Holdbare løsninger på den europæiske gældskrise er forudsætningen for vækst og stabilitet i Europa og Danmark.

Derfor er en af vores hovedprioriteter at gennemføre de vedtagne reformer af det økonomiske samarbejde i EU. Reformen, der er vedtaget. Reformen, der nu skal gøres til virkelighed.

Det nye er styrkede finanspolitiske regler i Stabilitets- og Vækstpagten og et nyt samarbejde om at forebygge makroøkonomiske ubalancer – og håndtere ubalancer, hvis de opstår.

En anden høj prioritet er at videreføre arbejdet med den finansielle regulering. Dermed kan vi sikre grundlaget for et sundt banksystem, der understøtter realøkonomien og minimerer risikoen for fremtidige finansielle kriser.

Det er vigtigt at modvirke, at statsgældskrisen smitter yderligere af på den finansielle sektor i Europa. I den sammenhæng har jeg noteret mig, at den danske banksektor er robust og er kommet godt igennem de tests, der gennemføres i EU-regi – også EBA-testen. Det er da også min forventning, at de store danske pengeinstitutter ikke vil have problemer med at leve op til kravet om egentlig kernekapital på 9 pct. inden juli 2012.

Men det er tydeligt, at de finansielle markeder på nuværende tidspunkt ikke har tillid til soliditeten af dele af den europæiske banksektor. Det skyldes blandt andet den eksponering mod de gældsplagede lande, som er kendetegnende for en række europæiske banker. Og selvom de danske banker ikke i videre omfang er eksponeret mod disse lande, kan det ikke undgås, at finansieringssituationen i Europa også rammer de sunde banker.

En helt konkret prioritering under det danske formandskab er at opnå politisk enighed om kapitalkravdirektivet. Regeringen støtter Kommissionens forslag.

Det er et godt og balanceret forslag, som blandt andet imødekommer vores fælles danske bekymring om, hvorvidt de nye likviditetsregler ville underminere det danske realkreditsystem. De danske realkreditobligationer viste sig at være særdeles likvide under den finansielle krise. Når jeg ser på Kommissionens forslag om objektive likviditetskriterier, ser jeg med fortrøstning på, at der kan findes en tilfredsstillende løsning på dette spørgsmål.

Kapitalkravsdirektivet stiller som navnet siger øgede krav om kapital og om kvaliteten af kapitalen. Der stilles krav om likviditetsbuffer, om begrænsning af udlåns gearing, om oplysning, om selskabsledelse. Det er komplekst, men budskabet er sådan set enkelt nok: Vi vil forbygge en situation som i 2008.

En anden central prioritet for det danske formandskab er, at vi får skabt lige vilkår - et level playing field - i EU, når vi skal håndtere nødlidende banker.

Danmark har som et af de første lande i EU vedtaget et effektivt afviklingsregime for nødlidende banker i form af Bankpakke III, hvor store indskydere og andre udækkede kreditorer tager en del af tabet i forbindelse med afvikling af en nødlidende bank.

De andre EU-lande bør gå samme vej. Det er sund fornuft, det vil skabe klarhed, og det vil skabe mere lige konkurrencevilkår i EU. Det er derfor centralt for den danske regering, at der hurtigst muligt etableres fælles EU-regler på området.

Vi forventer, at Kommissionen fremlægger sit forslag hertil primo 2012. Jeg håber, at Kommissionen vil skele til den danske model og de danske erfaringer, så vi får et forslag, der peger fremad og skaber de rette tilskyndelser til sund risikostyring i banksektoren.

Endelig vil vi gøre vores for fremskridt i forhandlingerne om Kommissionens forslag til initiativer, der styrker beskyttelsen af forbrugere og investorer på de finansielle markeder. Det drejer sig helt konkret om blandt andet MIFID-direktivet og boligkreditdirektivet. Det vil styrke gennemsigtigheden af de finansielle produkter og øge kvaliteten af den rådgivning, sektoren giver forbrugere. Og det vil være med til at styrke tilliden til den finansielle sektor.

Og det gælder samtlige forslag: De skal styrke tilliden til den finansielle sektor.

[Afslutning]

Vi befinder os i øjeblikket i en helt ekstraordinær situation, hvor der mangler tillid til, at nogle europæiske lande kan leve op til deres gældsforpligtelser.

Vi har et fælles ansvar for at opnå finansiell stabilitet og en sund banksektor. Vi gennemfører stramninger af reguleringen. Men vi har også fokus på at undgå, at der strammes for hårdt op og for hurtigt. Risikoen er, at I træder for meget på bremsen i forhold til at låne ud til almindelige husholdninger og sunde virksomheder. Vi skal sikre en balanceret tilgang, så vi både sikrer finansiell stabilitet og får skabt forudsætningerne for vækst og arbejdspladser i Danmark.

Omvendt er det en forudsætning, at I også leverer varen. Hvis I for eksempel synes, at afviklingen af en nødlidende bank gennem Bankpakke III er et problem, så forventer vi, at I fortsat bidrager konstruktivt til løsninger – fx via fusioner – som vi så det med Max Bank.

Samtidig er det centralt, at I finder en god balance mellem hensynet til jeres soliditet og hensynet til sund kreditgivning. Der skal fortsat være plads til, at borgere og virksomheder kan få lån til sunde projekter. Det er særligt vigtigt, at I har fokus på, at små og mellemstore virksomheder ikke bliver klemte unødigt i disse tider.

Jeg er helt bevidst om, at vi som regering har et stort ansvar for at bevare tilliden til dansk økonomi og sikre gode rammer for vækst i Danmark. En ansvarlig økonomisk politik kombineret med reformer, der sikrer et større arbejdsudbud er afgørende for, at finansmarkederne fortsat har tillid til dansk økonomi. Det er grundlaget for regeringens økonomiske politik.

Afslutningsvis vil jeg gerne bemærke, at der traditionelt er et godt samarbejde mellem skiftende regeringer og Finansrådet. Det har der været under den afgangende formand. Og jeg hilser den nye formand velkommen, og ser frem til et tillidsfuldt samarbejde mellem regeringen og Finansrådet.

Om Toulouse-Lautrec's "slutspil" – hans sidste tegninger – skriver museet: "Hans sidste tegninger er gennemkomponerede, detaljerede og kontrollerede kompositioner – både formelt og i indholdet". Det er sådan vi har brug for at arbejde for at gøre allerede truffne beslutninger til konkret virkelighed. Det handler om mennesker og vores samarbejde, når vi skaber tillid.

Jeg glæder mig til samarbejdet.

Tak for ordet.